

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิตละครโทรทัศน์ไทย” เป็นการกำหนดมาตรฐาน ดัชนีชี้วัด และเกณฑ์ตัดสินมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กร หรือหน่วยงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไทยโดยการสร้างเกณฑ์มาตรฐานในส่วนของบทละครโทรทัศน์ และนักแสดง เพื่อเป็นมาตรฐานในการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ โดยการมีวิเคราะห์ข้อสันนิษฐานจากแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพเพื่อสร้างมาตรฐานละครโทรทัศน์เพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศที่เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยการสร้างมาตรฐานในทุกขั้นตอนการผลิตละครโทรทัศน์ โดยทุกกระบวนการผลิตจะมีบทละครโทรทัศน์ผู้กำกับการแสดง และนักแสดง เป็นปัจจัยสำคัญประกอบอยู่

ในการพัฒนาคุณภาพเพื่อสร้างมาตรฐานละครโทรทัศน์ เพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับ “มาตรฐาน” มาเป็นกรอบในการกำหนดคุณภาพของละครโทรทัศน์ ในที่นี้มีคำจำกัดความของ “มาตรฐาน” ซึ่งหมายถึงเอกสารแสดงข้อตกลงเกี่ยวกับข้อกำหนดทางเทคนิค หรือเกณฑ์ตัดสินที่มีรายละเอียดชัดเจน สามารถใช้เป็นแนวทาง หรือ นิยามของคุณลักษณะในสิ่งต่างๆ ได้ เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น มีลักษณะเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน โดยมี Kemp & Richardson (1995) กล่าวว่ามาตรฐานควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. วัดได้ (Measurable) สามารถคงผลได้
2. เป็นจริงได้ (Realistic) สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดขึ้นได้
3. มีความเหมาะสม (Appropriate) สำหรับประชากรที่นำไปประยุกต์ใช้
4. เป็นที่ต้องการและยอมรับได้ (Desirable and acceptable) มาตรฐานจะต้องไม่ขัดกับวัฒนธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (Professional Ethics) นโยบายและกระบวนการมาตรฐานต้องมีความหมายชัดเจน
5. ไม่คลุมเครือ (Unambiguous) ไม่ก่อให้เกิดข้อสงสัยนั้น จึงควรระวังเกี่ยวกับคำแฝงอารมณ์

“มาตรฐาน” มีความหมายอยู่ 4 ประการ (Weik, 1996) คือ

1. ข้อตกลงที่เห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับผลผลิต การปฏิบัติ หรือการทำงานที่ได้รับการอนุมัติอย่าง เป็นทางการจากหน่วยงานอันเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ
2. เอกสารที่ระบุข้อตกลงเกี่ยวกับผลผลิต การปฏิบัติงานที่ได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานระดับชาติ
3. ค่านิยมที่แน่นอน จับต้องได้ หรือแนวคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม ที่ได้กำหนดโดยผู้มีอำนาจ และยอมรับกันทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้อ้างอิงแบบจำลอง กฎเกณฑ์ในการวัดปริมาณ หรือคุณภาพ รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติ หรือการประเมินผล
4. ปริมาณหรือคุณภาพที่มีความแน่นอน ไม่แปรเปลี่ยน

ส่วนเกณฑ์ตัดสิน (Criteria Statements) ควรมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองที่คาดหวัง สามารถอธิบายความรับผิดชอบ ขอบข่ายของงาน และ/หรือทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ปราศจากอคติ โดยที่ทุกด้านควรมีโอกาสเท่ากันในการได้รับคะแนนสูง และเหมาะสำหรับการวัดในเชิงปริมาณ และกระบวนการทางมิติ มีความเที่ยงตรง, เชื่อถือได้ กล่าวคือ เมื่อใช้ในสถานการณ์เดียวกันแต่ต่างบุคคลกันก็จะได้คะแนนที่เหมือนกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพโดยใช้ **ทฤษฎีระบบ** (Systems Theory) มาวิเคราะห์ ซึ่งถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในหลากหลายวิชาชีพ ทฤษฎีนี้มีปรากฏมามากกว่า 70 ปีแล้ว โดย Von Bertalanffy (1968) เห็นว่าระบบ หมายถึงหน่วยรวม (unified whole) ที่เกิดจากหน่วยย่อยๆ หลายหน่วยที่มีความสัมพันธ์กัน (interrelated parts) มารวมกัน หน่วยรวมที่เกิดขึ้นนี้มีคุณสมบัติแตกต่างไปจากผลรวมของหน่วยย่อยทั้งหมด และการเปลี่ยนแปลงในหน่วยย่อยแต่ละหน่วยมีผลกระทบต่อระบบทั้งหมด

ทฤษฎีระบบ เป็นทฤษฎีที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน หลักการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ภายใน และความสัมพันธ์ระหว่างระบบกับสิ่งแวดล้อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจกับโครงสร้างองค์กรผลิตละครโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นระบบๆ หนึ่งในสังคม

พจนานุกรมออกฟอร์ด (Oxford English Dictionary) (อ้างใน ชัยพร ตั้งพลสินธนา, 2545:25 อ้างถึง พะยอม วงศ์สารศรี, 2538 : 7-8) ให้ความหมายของ “ระบบ” ว่าหมายถึง กลุ่มของสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน แล้วก่อตัวเป็นความหมายที่มีความซับซ้อน หรือ

กล่าวได้ว่า ส่วนรวมของสิ่งใด ๆ จะประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ที่จัดเรียงลำดับมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะกล่าวได้ว่า "ระบบ" มีคุณสมบัติสำคัญ ดังนี้

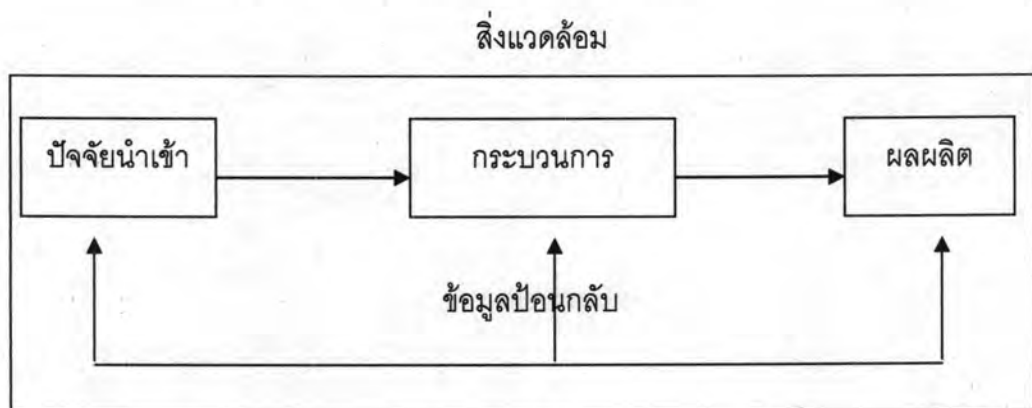
1. ระบบมีความเป็นองค์รวม (Wholeness) ระบบมีลักษณะเป็นองค์รวม มองระบบต้องมองในทัศนะขององค์รวม (holistic view) หรือความคิดเชิงองค์รวม (holistic thinking) และมีความเป็นเอกภาพ (universal) ซึ่งเอกภาพมีลักษณะดังนี้ มีเนื้อที่ (space), มีเวลา (time), มีสาระ (element), มีการเคลื่อนที่ (movement), มีความเป็นเหตุเป็นผล (causality) และมีความเป็นระบบ (system) ส่วนต่างๆของระบบมีความสัมพันธ์กัน และระบบเป็นผลผลิตของแรงผลักดันหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ
2. ระบบมีความเป็นลำดับชั้น (Hierarchy) เนื่องจากระบบมีความสลับซับซ้อน ระบบหนึ่งมักอยู่ภายในอีกระบบหนึ่ง คือระบบหนึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่สูงกว่า (Suprasystem)
3. ระบบมีการควบคุมตัวเอง (Self-regulation) และการควบคุม (Control) ระบบเป็นองค์การที่มีเป้าหมาย กิจกรรมทั้งหลายของระบบถูกควบคุมโดยเป้าหมาย และระบบมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนต่างๆ ของระบบต้องปฏิบัติตามข้อชี้แนะ และต้องปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของข้อมูลตอบกลับ (Feedback)
4. ระบบมีการแลกเปลี่ยนกับสิ่งแวดล้อม (Interchange with the Environment) ระบบเปิดมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยมีปัจจัยนำเข้า และผลผลิต นั่นคือระบบรับบางสิ่งเข้าไปเพื่อให้เกิดผลผลิตออกมา
5. ระบบมีสมดุล (Balance) ความสมดุลเป็นการรักษารักษาตนเองของระบบ
6. ระบบมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม (Adaptation) การดำรงอยู่ภายในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัต ทำให้ระบบต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ การเปลี่ยนแปลงของระบบหมายถึง การออกจากสภาพสมดุลชั่วคราว ซึ่งระบบที่ก้าวหน้าต้องสามารถจัดระเบียบตัวเองใหม่เพื่อตอบสนองต่อแรงกดดันทางสิ่งแวดล้อม
7. ระบบมีสภาวะสุดท้าย (Equifinality) การบรรลุเป้าหมายเปิดสภาวะสุดท้ายของระบบ ซึ่งระบบที่ปรับตัวได้สามารถบรรลุเป้าหมายนั้นในเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมแบบต่างๆ ได้ ระบบต้องมีความสามารถประมวลปัจจัยนำเข้าด้วยวิธีต่างๆ เพื่อสร้างผลผลิตของระบบให้ออกมาได้

การดำเนินงานขององค์กรหรือ หน่วยงานผลิตละครโทรทัศน์ ก็ถือว่าเป็นระบบหนึ่งซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของฝ่ายต่างๆ ในองค์กร ทั้งในด้านบุคลากร ด้านเทคนิค ด้านนโยบาย ด้านการตลาดและการขาย ด้านวิศวกรรมและด้านนโยบาย รวมถึงทีมงานทั้งฝ่ายเตรียมการผลิต ฝ่ายผลิตและฝ่ายหลังการผลิต เพื่อให้กระบวนการทำงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือนโยบายขององค์กรโดยต้องมีการเชื่อมโยงพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการควบคุมตนเองและก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

นอกจากนั้น ในการสร้างมาตรฐานละครโทรทัศน์ จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาคุณภาพในองค์ประกอบหรือส่วนย่อยของระบบเพื่อให้เกิดความครอบคลุมการปฏิบัติงานทุกส่วน ดังนั้นคุณภาพของผู้ผลิตจะเกิดขึ้นได้ ในแนวคิดทฤษฎีระบบ (Systems theory) มีการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานในปัจจุบันนำเข้า กระบวนการ ผลิต และผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งสร้างดัชนีชี้วัดสำหรับมาตรฐาน และเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อประเมินดัชนีชี้วัดนั้นๆ ด้วย

นอร์เบอर्थ ไวเนอร์ (Norbert Weiner, อ้างในชัยพร ตั้งพูลสินธนา, 2545:27) อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะประการสำคัญของทุก ๆ ระบบว่า ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ดังนี้

ส่วนประกอบของระบบ

ตารางภาพ 2.1 : ส่วนประกอบของระบบ

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า ระบบมีปัจจัยนำเข้าที่ถูกป้อนเข้ามาในกระบวนการเพื่อแปรสภาพไปเป็นผลผลิต อีกนัยหนึ่ง คือ ระบบรับบางสิ่งเข้าไปเพื่อทำให้เกิดผลผลิตออกมา ซึ่งสิ่งแวดล้อม และข้อมูลป้อนกลับเป็นตัวกำหนดให้ระบบมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ดังรายละเอียดของระบบดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ทำการศึกษา

1. **บุคลากร** (Man) เป็นปัจจัยพื้นฐานของระบบ ซึ่งถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าที่สุด และจำเป็นที่สุดของงานผลิตละครโทรทัศน์ โดยจะประกอบด้วยผู้ทำงานด้านวิชาชีพโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กำกับการแสดง และนักแสดงซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ถือเป็นส่วนสำคัญในงานผลิตละครโทรทัศน์ไทยทั้งสิ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ การทำงานการสร้างการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพของการผลิตรายการประเภทละครโทรทัศน์ เพื่อประกอบการวิจัยจะเห็นได้ว่าในการประกอบวิชาชีพด้านการผลิตละครโทรทัศน์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักวิชาชีพในด้านนี้จะต้องมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์ เพื่อที่ว่าพวกเขาจะสามารถนำเอาความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในด้านนี้ได้และความรู้ต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นส่วนสนับสนุนสำคัญที่จะทำให้ให้นักวิชาชีพเหล่านี้ใช้ความรู้ความสามารถของตัวเองปรับปรุง พัฒนางานในความรับผิดชอบของตนเองให้มีคุณภาพที่ดีเพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ ซึ่งการแข่งขันในด้านความสามารถของบุคคลในการทำงานผลิตของบุคลากรจากละครโทรทัศน์ต่างประเทศนั้น สิ่งหนึ่งที่บุคลากรไทยต้องยอมรับคือฝีมือในการทำงานผลิตของเขาซึ่งบุคลากรทำงานผลิตของไทยต้องพัฒนาให้เท่าเทียมให้ได้ ทั้งนี้ความรู้ต่างๆ ทางวิชาชีพด้านการผลิตละครโทรทัศน์นี้อาจได้มาจากการสร้างความรู้ขึ้นเองของนักวิชาชีพที่อาศัยประสบการณ์อันยาวนานในการประกอบวิชาชีพนี้ หรืออาจได้มาจากการถ่ายทอดความรู้จากสถานศึกษาหรือบุคคลร่วมวิชาชีพ

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำสิ่งควรรู้สำหรับนักวิชาชีพด้านการผลิตละครโทรทัศน์ ดังต่อไปนี้คือ (สุคันธนาฎ มุสิกะนุเคราะห์, 2545: 20-36)

- ก. ความรู้เรื่องข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับละครโทรทัศน์
- ข. ความรู้เรื่องกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์
- ค. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์

ก. ความรู้เรื่องข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับละครโทรทัศน์

ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลเบื้องต้น 2 ส่วน ด้วยกันคือ

1. ประเภทของละครโทรทัศน์
2. องค์ประกอบของบทละครโทรทัศน์

1. ประเภทของละครโทรทัศน์

ประเภทของละครโทรทัศน์ในที่นี้ได้จำแนกโดยใช้ประเภทของเรื่องราว (Story) หรือเนื้อหาเป็นเกณฑ์ได้ดังนี้ ละครแนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ ละครแนวชีวิต ละครแนวตลก ละครแนวอาชญากรรมสืบสวนสอบสวน ละครแนวลึกลับ ละครแนวผจญภัย ละครแนวเพื่อฝัน มหัศจรรย์ย์ ตลอดจนละครแนวนิทานพื้นบ้าน และวรรณคดี เป็นต้น

1.1 ละครแนวอิงเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ เป็นละครที่จะสร้างขึ้นบนรากฐานของเรื่องจริงหรือจากประวัติศาสตร์ สามารถค้นคว้าหาหลักฐานอ้างอิงได้ ละครประเภทนี้มักจะใช้ทุนในการดำเนินการสูง การผลิตต้องทำอย่างประณีตและใช้เวลานานมากจึงจะมีคุณภาพที่ดีตามต้องการ เช่น ละครเรื่อง "สี่แผ่นดิน" "ท้าวพระเจ้าตาก" เป็นต้น

1.2 ละครแนวชีวิต เรียกสั้นๆ ว่าละคร "ชีวิต" เนื้อหาสาระหรือเรื่องที่ใช้จัดสร้างละครประเภทนี้กินความหมายไปกว้างขวางมาก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตรักของหนุ่มสาว ตั้งแต่เป็นเรื่องจากชีวิตในตำนานชาวบ้าน จนถึงชีวิตของคนในสังคมชั้นสูงทั้งในอดีตและปัจจุบัน บางเรื่องก็อาจจะเป็นเรื่องชีวิตภายในครอบครัวเรื่องการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เรื่องชีวิตคดีสอนใจวัยรุ่นและเด็ก เรื่องระหว่างพ่อกับลูก พี่กับน้อง แม่กับลูก ครูกับนักเรียน เป็นต้น ละครในแนวเรื่องเกี่ยวกับชีวิตนี้มักมีทั้งแบบ ชีวิตหนักและเบา ได้รับความนิยมสูงมากตลอดมา เช่น บ้านทรายทอง

1.3 ละครแนวตลก นักวิชาการทางวิทยุโทรทัศน์บางท่านเรียกว่า ละครแนวเบาสมอง หรือละครชวนหัว เรื่องที่นำเอามาเป็นเนื้อหาสำหรับละครประเภทนี้ มักจะเป็นเรื่องตลกขบขัน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนฝูง เรื่องราวภายในครอบครัว คนงานกับนายจ้าง ผู้รับใช้ภายในบ้านกับเจ้าของบ้าน ลุงกับหลาน ปู่ย่าตายายกับหลานๆ ทั้งนี้มักจะใช้สถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาผูกเป็นเรื่อง เป็นเกร็ดชีวิตความเป็นอยู่ที่มีเนื้อหาที่ตลกขบขัน ชวนหัวเราะ เช่น เรื่อง พ่อครัวหัวป่า ,คุณปู่ชู้ซ่า เป็นต้น

1.4 ละครแนวอาชญากรรมสืบสวนสอบสวน เนื้อหาของละครประเภทนี้ค่อนข้างเป็นเรื่องหนักและรุนแรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมและฆาตกรรม ส่วนมากจะเป็นเรื่องของพลเมืองดีกับผู้ร้าย หรือนักสืบเอกชน สายลับรัฐบาลดำเนินการทำลายล้างข้าศึก

1.5 ละครแนวลึกลับ เรื่องลึกลับนี้อาจจะมีทั้งแนวไสยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจจะมีกรรมฆาตกรรมและสืบสวนสอบสวนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยก็ได้ ละครแนวนี้มีเหตุผลสมจริง ชวนคิดติดตามต่างๆ ที่มีความตื่นเต้นน่ากลัว และเนื้อหาหนักกว่าในแนว

สืบสวนสอบสวนมาก ซึ่งมักนิยมผูกเรื่องเป็นปมปริศนาชวนให้ผู้ชมติดตามอย่างละเอียดถี่ถ้วนจึงจะเกิดความเข้าใจในเรื่องราวได้ เช่น มฤตยูเขียว, กระจก เป็นต้น

- 1.6 ละครแนวผจญภัย แนวของเรื่องผจญภัยนี้อาจจะเป็นเรื่องของบุคคลหรือครอบครัวหนึ่งที่เดินทางผจญภัยเพื่อแสวงหาโชคลาภหรือสิ่งที่ต้องการ หรืออาจจะเป็นบุคคลธรรมดา แต่ต้องมาพบกับภัยอันตรายที่ตนเองไม่ได้คาดคิดมาก่อน และจำเป็นจะต้องหนีหรือต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด
- 1.7 ละครแนวเพื่อฝันมหัศจรรย์ แนวเรื่องประเภทนี้เหมาะสมสำหรับผู้ชมกลุ่มเด็ก เพราะปรากฏว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์ส่วนมากได้ใช้รายการละครประเภทนี้จัดอยู่ในช่วงที่คาดว่าเด็กจะดูมากที่สุด เรื่องราวเป็นเรื่องเพื่อฝัน ความมหัศจรรย์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ สัตว์วิเศษ มนุษย์นอกโลก และผู้พิทักษ์สันติภาพของโลก ตลอดจนเป็นเรื่องราวของยอดมนุษย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามละครในแนวนี้บางเรื่องอาจจะหวังผู้ชมกลุ่มใหญ่เป็นเป้าหมายด้วย เช่น ละครที่เสนอเรื่องราวของยอดมนุษย์ผู้ปราบอธรรมโดยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ล้ำยุคต่างๆ เป็นต้น
- 1.8 ละครแนวนิทานพื้นบ้านวรรณคดี แนวเรื่องประเภทนี้นำมาจากรวรรณคดี ตำนานนิทานพื้นบ้าน เนื้อเรื่องมักเป็นเรื่องคติสอนใจในการครองชีวิต เปรียบเทียบให้เห็นถึงความดีชั่ว เป็นเรื่องราวที่มีเทพเจ้า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน เจ้าชาย เจ้าหญิง แม่มด พ่อมด หมอผี เทวดา ผู้มีอิทธิฤทธิ์อภินิหารสารพัดนึก บางเรื่องอาจจะเกี่ยวข้องกับศาสนา วัฒนธรรมประเพณีไทยเก่าๆ สมัยโบราณก็มี สื่อมวลชนหลายแขนงในประเทศไทยได้เรียกชื่อเชิงวิจารณ์ละครประเภทนี้ว่า "หนังจักรๆ วงศ์" เช่น มหาเวทสันดรชาดก, ขวานผ่าหน้าดำ, พระอภัยมณี, เทพสามฤดู, นางสิบสอง, ปลาบู่ทอง เป็นต้น

2. องค์ประกอบของบทละครโทรทัศน์

ในส่วนของละครโทรทัศน์ บทละครโทรทัศน์ถือเป็นองค์ประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของละครโทรทัศน์นอกเหนือไปจากองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ตัวละคร ฉาก เครื่องแต่งกายและอื่นๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าละครที่ดีนั้น จะต้องมาจากบทละครที่ดีผู้เขียนบทละครโทรทัศน์จึงต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและหัวใจของเรื่องให้ชัด จึงจะสามารถถ่ายทอดเนื้อหาเข้าสู่ละครโทรทัศน์ได้

ในการเขียนบทละครโทรทัศน์ จะต้องได้ผู้ที่มีฝีมือเยี่ยมที่จะสามารถแตกประเด็นของเรื่องได้ เพราะการทำละครในยุคปัจจุบันมีความยากขึ้นตรงที่จะทำอย่างไรให้คนดูติดตามละครเรื่องนั้นแต่ต้องน่าสนใจ บางครั้งบทประพันธ์บางเรื่องมีแค่พล็อตเรื่องเท่านั้น ส่วนรายละเอียดที่จะหาเหตุผลและความเป็นไปได้ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งคนที่จะทำเรื่องตรงนี้ได้ดี จะต้องเป็นผู้ที่อ่านหนังสือ

แตกฉาน เข้าใจหาเหตุผลและข้อมูลที่ตีความสมบูรณ์ การคิดประเด็นของเรื่องก็จะเป็นไปอย่าง ลื่นไหล ทำให้บทละครนั้นออกมาสมบูรณ์

ผู้เขียนบทละครจึงจะต้องมีความรู้ในเรื่องขององค์ประกอบของบทละครที่นำไปสู่รูปแบบ ของการเขียนบทละครโทรทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยดังนี้ (อ้างจากหนังสือ Poetics ของ Aristotle อ้างใน คันธिया วงศ์จันทา, 2541:23-26)

1. เค้าโครงเรื่อง (Plot) หมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผล และมีจุดหมายปลายทาง เค้าโครงเรื่องที่ดีจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง มีความยาว พอเหมาะ ประกอบด้วย ตอนต้น กลาง และจบเหตุการณ์ทุกตอนมีความสัมพันธ์กันอย่าง สมเหตุสมผลตามกฎแห่งกรรม คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากหนึ่งจะต้องเป็นผลสืบเนื่องจากการ กระทำในฉากที่นำมาก่อนและในทำนองเดียวกัน ก็จะเป็นสาเหตุของเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในฉาก ต่อไป

2. ตัวละครและการวางนิสัยตัวละคร (Character and characterization) ซึ่งหมายรวมถึง พัฒนาการของนิสัยของตัวละครด้วย

ตัวละคร คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว (Typed Character) หมายถึง ตัว ละครที่สามารถมองเห็นได้แต่เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้กันใน บทละครทั่วไป เช่น พระเอก, นางเอก, ผู้ร้ายตัวโกง, ตัวอิจฉา เป็นต้น

2.2 ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (Well-rounded Character) หมายถึงตัวละคร ประเภทที่มีความลึกซึ้งและเข้าใจได้ยากกว่าตัวละครประเภทแรกมักมีลักษณะคล้ายชีวิตของคน จริงๆ ซึ่งอาจมองเห็นได้โดยรอบด้าน มีทั้งส่วนดีส่วนเสีย และต้องศึกษาอย่างละเอียดจึงจะเข้าใจ ได้

ส่วนการวางลักษณะนิสัยตัวละครคือ การที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครมีลักษณะนิสัยตาม ความเหมาะสมของเรื่องราวที่น่าเสนอ ส่วนพัฒนาการของนิสัยตัวละคร นั้นหมายถึง การที่นิสัยใจ คอหรือทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตของตัวละครมีพัฒนาการ หรือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจาก ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่มากระทบวิถีชีวิตของคน

3. ความคิด (Thought) ความคิดที่อยู่ในบทละครนั้นคือ ข้อเสนอที่ผู้เขียนพิสูจน์ได้ว่าเป็น จริงจากเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละคร กล่าวคือ หลังจากที่ได้ชมละครเรื่องนั้นๆ ไปแล้ว ผู้ชมจะได้รับแง่คิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารต่อผู้ชม

"ความคิด" ที่อยู่เบื้องหลังในละครก็คือ จุดมุ่งหมายหรือความหมายของบทละครเรื่องนั้น ในปัจจุบันมักมีผู้นิยมใช้คำว่า "แก่น" (Theme) ของเรื่อง ซึ่งหมายความว่าละครเรื่องนี้พูดถึงอะไร และพูดถึงเรื่องนั้นว่าอย่างไร

ความคิดที่อยู่ในบทละครจะต้องมีความกลมกลืนเป็นโครงเรื่อง และตัวละครอย่างที่จะแยกจากกันไม่ได้ วิธีการแสดงความคิดของผู้เขียนก็คือ แสดงผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละคร ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล และมีความเหมาะสมทั้งในแง่ของโครงเรื่องและตัวละคร หลักของการให้ "ความคิด" ที่ถูกต้องจะต้องเป็นการให้ความคิดอย่างแนบเนียน โดยที่ผู้ชมจะได้รับความคิดจากประสบการณ์จากการติดตามเรื่องราวในละคร ความคิดเบื้องหลังบทละครจะต้องเป็นสิ่งที่เป็นเหตุการณณ์ในละครพิสูจน์ให้เราเห็นว่าเป็นความจริงจากการกระทำของตัวละคร และจากผลที่ตัวละครได้รับจากการกระทำอันนั้น

4. การให้ภาษา (Diction) หรือบางตำราใช้ว่า Dialogue หมายถึงศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางคำพูดของตัวละครหรือบทสนทนา การเขียนบทเจรจาที่ดี ผู้เขียนจะต้องสามารถเขียนให้เหมาะสมกับประเภทของบทละคร ลักษณะนิสัยของผู้พูด และเหตุการณ์แต่ละตอนในละคร และยังคงต้องมีความกระชับเพียงพอกับผู้ชมฟังแล้วจะสามารถเข้าใจและติดตามเรื่องราวได้โดยตลอดด้วย นอกจากนี้บทเจรจาที่ดีนั้นควรจะแสดงลักษณะนิสัยความคิดอ่าน ความเห็น ความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ของผู้พูด มีความภายใต้คำพูดที่นำไปสู่การแสดงออกของตัวละครในแง่ของการกระทำ ตลอดจนมีผลเกี่ยวเนื่องในการดำเนินเรื่องอีกด้วย

5. เพลง (Song) หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางบทเพลงที่ตัวละครขับร้อง แม้ว่าปัจจุบันบทละครจะมีได้มีเพลงทุกเรื่อง เราก็สามารถใช้บทเพลงให้เป็นส่วนหนึ่งของบทละครได้ และบทเพลงในละครเรื่องนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กัน

6. ภาพ (Spectacle) เนื่องจากบทละครไม่ได้เขียนขึ้นมาสำหรับการอ่าน แต่เป็นการเขียนขึ้นเพื่อนำมาแสดงความดีเด่นของบทละครมีได้อยู่ที่คำพูดของตัวละครที่พิมพ์ไว้บนหน้ากระดาษ แต่เพียงอย่างเดียว สิ่งอื่นๆ เช่น บทบาทของตัวละครที่จะสมารถนำมาแสดงให้เห็นได้ด้วยใบหน้าท่าทางและจังหวะการเคลื่อนไหวที่แนบเนียน จะช่วยเพิ่มพูนรสชาติให้แก่ละครเรื่องนั้นๆ ได้เป็นอย่างมาก บทละครที่ดีเด่นมักจะเต็มไปด้วยจุดต่างๆ ที่นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ออกแบบและสร้างสรรค์ทางด้านต่างๆ จะสามารถนำมาตีแผ่ความหมายและการแสดงออกในแง่ของ "ภาพ" ที่ปรากฏสู่สายตาผู้ชมได้อย่างมีศิลปะชวนให้ติดตาม

ข. ความรู้เรื่องกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์

กว่าจะเป็นรายการละครโทรทัศน์ที่ปรากฏสู่สายตาของผู้ชมได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการผลิตรายการละครโทรทัศน์ อันประกอบไปด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ(ปนัดดา ธนสถิตย์ 2531:18-23, 63-66)

1. ขั้นวางแผนงาน (Planning) เป็นขั้นวางแผนงานก่อนที่จะผลิตรายการ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนโครงการผลิตรายการละคร เพื่อเสนอต่อสถานีโทรทัศน์และผู้อุปถัมภ์รายการหรือนายทุนอื่นๆ การคิดโครงการผลิตรายการละครนี้ได้แก่ เรื่อง แนวเรื่องที่ จะผลิต ความยาวต่อตอน ความยาวเรื่องทั้งหมดจบในกี่ตอน ประเภทของละคร ระยะเวลาในการผลิตและกลุ่มเป้าหมายคือใคร

1.2 กำหนดตัวผู้เริ่มงาน ได้แก่ ผู้เขียนบทละคร ผู้กำกับการแสดง เจ้าหน้าที่ติดต่อภาพและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะผลิตเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เขียนบท ผู้กำกับการแสดง เนื่องจากในทางปฏิบัติจริงนั้น ความสามารถของแต่ละคนอาจจะมีทัศนคติในเรื่องที่จะผลิตแตกต่างกัน

1.3 กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ค่าเรื่องหรือค่าบทประพันธ์ ผู้เขียนบท นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ประสานงาน ตลอดจนอุปกรณ์ในการถ่ายทำและอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ

2. ขั้นเตรียมการ (Pre-Production)

2.1 การเขียนบทละครโทรทัศน์ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตละครโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะมอบหมายให้ผู้เขียนบทนำเอาเรื่องที่จะมาผลิตเป็นละครไปทำเป็นบทละครโทรทัศน์

2.2 การเตรียมงานล่วงหน้าก่อนถ่ายทำ หลังจากได้บทละครโทรทัศน์มาแล้ว ผู้ผลิตจะร่วมกันคัดเลือกตัวนักแสดง หลังจากนั้นเป็นการวางแผนการถ่ายทำจริงโดยแต่ละฝ่ายแบ่งงานกันรับผิดชอบ เช่น ฝ่ายฉาก ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายเครื่องแต่งกาย ฝ่ายแสงเสียง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ขั้นถ่ายทำ (Post-Production)

3.1 การถ่ายทำ เป็นการบันทึกภาพลงเทปโทรทัศน์ไปตามคิวการถ่ายทำ ที่ผู้กำกับการแสดงกำหนด

3.2 การตัดต่อ ลงเสียง เมื่อถ่ายทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีการรวบรวมการถ่ายทำทั้งหมดมาตัดต่อ โดยจะมีการลงเสียงประกอบและเพลงประกอบหรือเพิ่มการใช้เทคนิคพิเศษทางโทรทัศน์ไปด้วย เพื่อให้ได้ภาพที่ออกมาสมจริงตามเนื้อเรื่อง

4. ขั้นประเมินผลรายการ (Post-Production)

เมื่อละครได้ออกอากาศไปแล้ว ผู้ผลิตก็จะมีการติดตามผลงานของตนการประเมินผล โดยทั่วไปผู้ผลิตมักจะดูจากรेटติ้ง (Rating) หรือผลการสำรวจจำนวนผู้ชมโทรทัศน์ ต่อละครเรื่องนั้นๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวก็ยังไม่ได้หมายความว่าละครเรื่องใดที่มีผู้ชมมากที่สุดจะเป็นละครที่มีคุณภาพที่สุด เพียงแต่ผู้ผลิตต้องการจะทราบข้อสรุปบางอย่างในการที่จะสร้างเนื้อหาสาระ และวิธีการนำเสนอละครเรื่องต่อไปนั่นเอง

ค. ความรู้เรื่องบทบาทและหน้าที่ของผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์

ผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์นั้นมีบทบาทและหน้าที่ในการผลิตรายการแยกเป็น 4 ขั้นตอนได้ดังนี้ (ศุภรัตน์ ต่อยอด, 2541 : 7-13 อ้างใน สุคันธนาฏ มุสิกะนุเคราะห์ 2545: 29-35)

1. การเตรียมการก่อนการผลิต

การผลิตรายการละครโทรทัศน์ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้ผลิตรายการ กล่าวคือ เมื่อผู้ผลิตมีความคิด หรือได้รับความคิดที่จะผลิตเพื่อเสนอผู้ชม ซึ่งความคิดในการผลิตละครนี้อาจได้รับมอบหมายมาจากลูกค้าโดยตรง หรือจากทางสถานี รวมถึงอาจเป็นความคิดของผู้ผลิตเอง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะความคิดในการผลิตละครจะมาจากไหน งานของผู้ผลิตก็คือ การพัฒนาความคิดใหม่นั้นมาทำเป็นละครโทรทัศน์ให้ดีที่สุด โดยใช้ความสามารถทำการพัฒนาไปที่ละขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนของการพัฒนาความคิดรายการที่สำคัญๆ มีดังนี้ คือ

1.1 การวิเคราะห์ผู้ชม

เหตุผลเบื้องต้นสำหรับการผลิตรายการละครโทรทัศน์ ก็คือต้องการให้ผู้ชมได้ชม ดังนั้นผู้ชมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้จัดหรือผู้ผลิตจะต้องนำมาพิจารณา เมื่อผู้ผลิตได้เรื่องในการผลิตรายการละครมาแล้ว ผู้ผลิตก็จะเริ่มพัฒนาความคิดด้านกลุ่มเป้าหมายขึ้นมาในใจทันที ซึ่งกลุ่มเป้าหมายอาจจะเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือเฉพาะกลุ่มที่ง่ายต่อการจำกัด หรืออาจจะเป็นมวลชนที่มีลักษณะแตกต่างกันก็ได้ แต่ผู้ผลิตจะต้องรู้ขนาดองค์ประกอบของกลุ่มผู้ชม และเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมนั้นให้ได้

1.2 การวิจัยหาความคิดในการผลิต

เมื่อผู้ผลิตมีความคิดพื้นฐานของละครโทรทัศน์แล้ว ก้าวต่อไปก็คือการวิจัยปฐมหลัง ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้คือ บทละครโทรทัศน์ และนักแสดง หรือผู้ที่ปรากฏบนจอ ทั้งสองอย่างนี้จะเป็นตัวดึงดูดผู้ชม เพราะละครโทรทัศน์จะขึ้นอยู่กับ

ความสามารถของผู้ผลิต ในการนำนักแสดงที่ผู้ชมยอมรับมาร่วมกับบทละครโทรทัศน์ที่ดีหรือคุ้มค่าน่าทำ (Worthwhile)

และเมื่อพิจารณาในเรื่อง "ความคิด" ในการผลิตรายการละครโทรทัศน์แล้วหากผู้ผลิตเห็นว่าควรจะนำความคิดนั้นมาจัดทำเป็นรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการก็จะต้องเริ่มคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์ต่อไป ซึ่งองค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ได้แก่ (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2520: 96-99)

1. เนื้อหาของละครโทรทัศน์ (Content)

ควรจะเป็นเนื้อหาที่สามารถถ่ายทอดความคิด สิ่งทีละครและผู้ผลิตต้องการนำเสนอแก่ผู้ชม และข้อสำคัญคือ ต้องเป็นเนื้อเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อที่จะดึงดูดผู้ชมให้อยากชมซึ่งอันที่จริงแล้ว เรื่องนี้จะเกี่ยวโยงไปถึงกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย (Target Audience) ของรายการละครโทรทัศน์ เวลาเสนอรายการ (Timing) ที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์จะต้องคำนึงถึงว่า กลุ่มผู้ชมเป้าหมายจะเป็นกลุ่มใด เช่น อาจจะเป็นกลุ่มผู้ชมชาย, ผู้หญิง, ครอบครัว หรือเด็กในวัยเรียน เป็นต้น เวลาในการเสนอก็ควรจะเป็นเวลาที่จัดขึ้นเพื่อเพื่อให้กลุ่มผู้ชมเป้าหมายสามารถเปิดชมรายการได้ โดยหลักการแล้ว กลุ่มผู้ชมเป้าหมายจะเป็นปัจจัยกำหนดเวลาออกอากาศที่เหมาะสมสำหรับรายการนั้น (Specific Telecasting Time) เช่นเวลาเช้า, เที่ยง, บ่าย, ค่ำ วันหยุดสัปดาห์ เป็นต้น ผู้ผลิตรายการจะต้องศึกษาว่าเวลาใดจึงจะเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดได้ และก็อาจจำเป็นต้องเลือกเวลาที่ใกล้เคียงกับเวลาที่กำหนดไว้ที่สุด

2. ค่าใช้จ่ายในการผลิตละครโทรทัศน์ (Cost)

ผู้ผลิตจะต้องพิจารณางบประมาณที่ต้องใช้ในการผลิตละครโทรทัศน์ว่าควรใช้งบประมาณสำหรับผลิตเท่าใด โดยปกติแล้วจะต้องพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายสำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่างๆ เริ่มตั้งแต่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ (Script Writer), ตัวแสดง (Talents), เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ, ค่าฉากและเครื่องแต่งกาย, ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการผลิต รายการด้านอื่นๆ เช่น ค่าบันทึกเทปรายการ ตลอดจนค่าเวลาสถานี

3. บทละครโทรทัศน์ (Script)

ผู้ผลิตละครโทรทัศน์อาจจะเขียนบทละครโทรทัศน์ด้วยตนเอง หรือจ้างผู้เขียนบท ทั้งนี้ไม่มีข้อกำหนดตายตัว เพราะขึ้นอยู่กับความสามารถและการตัดสินใจของผู้ผลิตว่าจะทำบทเอง หรือ จะแบ่งงานให้ผู้อื่นทำ ในกรณีที่จ้างผู้เขียนบท ผู้ผลิตรายการจะต้องอธิบายให้ผู้เขียนบทเข้าใจในความคิด และรายละเอียดต่างๆของรายการ บางครั้งผู้ผลิตอาจจำเป็นต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะมาทำเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เขียนบทเพื่อช่วยให้เกิดความกระจ่างในละครโทรทัศน์ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น

จริงจากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทละครโทรทัศน์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ผลิตต้องจัดพิมพ์บทแจกจ่ายให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องมีความพิถีพิถันในการแก้ไขบทให้เป็นไปตามความคิดที่ได้กำหนดไว้

4. ผู้แสดง (Talents)

ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ควรจะปรึกษากับผู้กำกับการแสดง (Director) ในการเลือกนักแสดง โดยปกติแล้วถ้าผู้ผลิตเขียนบทเอง เวลาเขียนบทอาจนึกถึงผู้แสดงคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษอยู่แล้วว่าเหมาะสมกับบทใด หรือ ผู้เขียนบทก็อาจจะแนะนำว่าบทนั้นๆ ควรจะมีใครเป็นผู้แสดง และเพื่อเป็นการสร้างนักแสดงทางโทรทัศน์ให้มากขึ้น ผู้ผลิตรายการจึงไม่ควรใช้แต่ผู้แสดงหน้าเก่าที่มีความสามารถ และประสบการณ์เพียงอย่างเดียว แต่ควรจะเลือกผู้แสดงใหม่ๆ และสนับสนุนให้นักแสดงหน้าใหม่ได้แสดงความสามารถบ้าง

5. อุปกรณ์ทางเทคนิค (Technical Facilities)

ผู้ผลิตละครโทรทัศน์จำเป็นที่จะต้องทราบเรื่องของอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะต้องใช้เพื่อที่จะได้ตรวจสอบ และควบคุมการเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในละครโทรทัศน์ให้เป็นไปตามขั้นตอน อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับด้านเทคนิคของรายการนั้น เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้กำกับการแสดง มิใช่หน้าที่ของผู้ผลิตรายการที่จะพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่างๆ ทางด้านนี้

ในการที่จะเลือกทีมงานผลิตละครโทรทัศน์ให้มารับผิดชอบการผลิตด้านต่างๆ นั้น ต้องอย่าลืมว่าในฐานะผู้ผลิต หน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาแนวความคิดแล้วจ้างคนอื่นมาทำงาน โดยการคัดเลือกอย่างพิถีพิถัน อธิบายความต้องการของตนเอง และไว้วางใจในการทำงานของเขา ผู้ผลิตจะรู้ได้ทันทีว่าถ้าได้สื่อความคิดไปยังผู้อื่นแล้วเปิดโอกาสให้พวกเขามีอิสระ ในการแสดงความคิดเห็นของพวกเขาแล้ว ผู้ผลิตจะมีความสุขกับความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อีกทั้งยังได้งานที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

1.3 การประชุมฝ่ายผลิต

ตลอดช่วงเวลาผลิตละครโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะต้องเข้าร่วมประชุมการผลิตนับครั้งไม่ถ้วน แต่การประชุมก่อนการผลิตเป็นการประชุมครั้งที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการประชุมที่มีผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตทุกฝ่ายเข้าประชุมพร้อมกัน เพื่อรวบรวมแ่งมุมการผลิตละครโทรทัศน์ต่างๆ เข้าด้วยกัน และให้การทำงานของทุกฝ่ายอยู่ในขอบเขตของวัตถุประสงค์ที่ทุกคนต้องเข้าใจร่วมกัน

2. การเตรียมความพร้อมและการซ้อม

เมื่อการผลิตเข้ามาในช่วงของการเตรียมความพร้อมและการซ้อมแล้ว ผู้ผลิตจะลดบทบาทของตัวเองลง โดยมีบทบาทงานให้เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงของ

ผู้กำกับการแสดง โดยผู้ผลิตมีบทบาทในการเฝ้าดูการซ้อมด้วยความตั้งใจจากแง่มุมของคนดู ขณะที่การซ้อมดำเนินอยู่นั้น ผู้ผลิตจะเฝ้าดูที่จอมอนิเตอร์ และทำการบันทึกย่อๆรวมถึงจะต้องดูแลในเรื่องของเวลา เพราะหากผู้กำกับใช้เวลามากเกินไปกับจุดเล็กๆน้อยๆ ผู้ผลิตสามารถใช้อำนาจเตือนให้ผู้กำกับทำงานต่อไปแล้วจึงค่อยกลับมาแก้ไขปัญหานั้นภายหลังเมื่อมีเวลา แต่ผู้ผลิตจะต้องไม่ลืมว่า เมื่อมาถึงขั้นซักรซ้อมแล้วนั้น ย่อมหมายถึงรายการเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาแล้ว และการเปลี่ยนแปลงในส่วนสำคัญจะทำได้ แล้ว เพราะการเปลี่ยนแปลงส่วนสำคัญจะส่งผลกระทบต่อถึงกระบวนการในการผลิตที่จะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3. ระหว่างการผลิตละครโทรทัศน์

ระหว่างการถ่าย ผู้ผลิตจะไม่มีหน้าที่อื่นใดนอกจากเป็นกำลังใจให้กับทีมงานผลิต บทบาทสำคัญระหว่างการถ่ายทำนั้นเป็นหน้าที่ของผู้กำกับและทีมงานในการดำเนินงานต่อไป

4. หลังการผลิต

ช่วงหลังการผลิตนี้ ผู้ผลิตจะเข้ามามีบทบาทระหว่างการผลิตละครโทรทัศน์ แต่บทบาทของผู้ผลิตในขั้นตอนนี้จะเป็นบทบาทที่เกี่ยวกับการสนับสนุนหรือโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Promotion) เพื่อช่วยให้ละครโทรทัศน์เป็นที่หน้าสนใจของผู้ชม

4.1 การติดต่อ

ผู้ผลิตควรปล่อยให้การติดต่อเป็นภาระหน้าที่ของผู้กำกับในการดูแลรับผิดชอบ เพราะผู้กำกับเป็นผู้ดูแลการถ่ายทำ และย่อมรู้ว่าจะต้องติดต่ออย่างไร ผู้ผลิตมีหน้าที่เพียงดูการผลิตรายๆ และอาจให้คำแนะนำได้ก่อนที่ละครโทรทัศน์จะทำการติดต่อเสร็จเป็นครั้งสุดท้าย

4.2 การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

สถานีใหญ่ๆและสถานีแห่งชาติจะมีฝ่ายประชาสัมพันธ์รายการละครโทรทัศน์ในสถานี ทำหน้าที่รับผิดชอบการโฆษณารายการละครโทรทัศน์ ที่จะนำออกอากาศตามปกติผู้ผลิตจะได้รับการของร้องให้ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาแนะนำแง่มุมการโฆษณา และร่วมทำการรณรงค์โฆษณา ละครโทรทัศน์นั้นๆด้วย แต่หากเป็นสถานีเล็ก และไม่มีฝ่ายโฆษณา ผู้ผลิตอาจต้องทำหน้าที่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง

หลังการออกอากาศละครโทรทัศน์ครั้งหนึ่งๆ ผู้ผลิตควรนัดประชุมเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในละครโทรทัศน์ เพื่อประเมินผลการทำงานของฝ่ายต่างๆ และแก้ไขปัญหารวมทั้งเตรียมการเพื่อผลิตละครโทรทัศน์เรื่องต่อไป

2. การบริหารจัดการ (Management) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตละครโทรทัศน์ดำเนินไปอย่างมีระบบ มีขั้นมีตอน ทุกงานจะระบุด้วยตารางการทำงานที่ชัดเจน และกลุ่มคนทำงานต้องยึดถือและปฏิบัติตาม องค์กรผู้ผลิตจึงต้องมีระบบการบริหารที่สามารถจัดระเบียบให้กับทรัพยากรที่เป็นคน และทรัพยากรอื่นๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เงินทุนให้ประสานเข้ากันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของการบริหารการจัดการ(Management) มาใช้เพื่อช่วยในการบริหารจัดการ โดยมีหน้าที่พื้นฐานที่กล่าวไว้ในข้อความมาตรฐาน 5 ประการดังต่อไปนี้ (อ๋างโน ชัยพร ตั้งพูลสินธนา ,2545:32)

การวางแผน (Planning)

การวางแผนนั้นเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กรผู้ผลิตละครโทรทัศน์ และกำหนดแผนการหรือกลยุทธ์เพื่อจะให้เป้าหมายนั้นสำเร็จ กระบวนการวางแผนอาจจะมีการระบุเป้าหมายหลายอย่าง โดยส่วนใหญ่จะถูกวางไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงินขององค์กรสื่อ, การบริการ ละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศที่สามารถตอบสนองของ ความสนใจและความต้องการของผู้ชม บทบาทของสถานีในการเข้าไปมีส่วนในชีวิตประจำวันของมวลชน การบริการสังคม รวมทั้งเป้าหมายส่วนบุคคล

การจัดองค์กร (Organizing)

การจัดระบบ คือกระบวนการซึ่งคนและทรัพยากรทางกายภาพ ถูกจัดให้เป็นระเบียบในโครงสร้างที่เป็นทางการ และความรับผิดชอบต่าง ๆ ถูกแจกจ่ายไปยังหน่วยงาน ตำแหน่งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การจัดระบบนี้ช่วยให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ รวมถึงการให้ความสนใจในการประสานกิจกรรมและงานส่วนต่าง ๆ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ทางองค์กรผู้ผลิตละครโทรทัศน์ตั้งขึ้น การจัดระบบรวบรวมความหลากหลายของงานไว้เป็นความชำนาญเฉพาะทางและกลุ่มของทีมงานซึ่งมีความรับผิดชอบเฉพาะทางไว้เป็นฝ่ายๆ

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

หมายถึง การคัดเลือกและบรรจุคนเข้าทำงานผลิตละครโทรทัศน์และธำรงรักษาให้คนงานมีประสิทธิภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กร ผลการดำเนินงานจะเป็นไปในรูปโดยอ้อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคนงาน ดังนั้น การจัดให้มีความพร้อมเพียงด้านกำลังคนจึงเป็นการประกันให้องค์กรได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ส่วนหนึ่ง

การสั่งการ (Directing)

หมายถึง ความพยายามให้การกระทำต่าง ๆ ของทุกฝ่ายในหน่วยงาน หรือองค์กรผู้ผลิต ละครโทรทัศน์เป็นไปในทางที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งการปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวนี้ ผู้บริหารทุกคนต้องกระทำตนเป็นผู้นำ (Leadership) ที่เหมาะสม

ควบคุม (Controlling)

หมายถึง การบังคับ หรือกำกับให้การทำงานการผลิตละครโทรทัศน์เป็นไปตามแผน ผู้บริหารจะต้องจัดระบบการทำงาน (Reporting System) เพื่อใช้สำหรับการควบคุมขึ้น โดยต้อง พิจารณากำหนดว่าข้อมูลหรือตัวเลขใด จำเป็นสำหรับการควบคุมบ้าง จากนั้นต้องกำหนด มาตรฐานของการปฏิบัติงานต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้วัดผลการทำงานในการดำเนินการควบคุม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของการบริหารโครงการมาใช้ในการบริหารการผลิตละคร โทรทัศน์ด้วย เพื่อช่วยให้การบริหารงานผลิตมีการทำงานอย่างมีระบบและแบบแผนที่ดีในการ ทำงานผลิต

การบริหารโครงการ

การบริหารโครงการ คือความพยายามในการบรรลุวัตถุประสงค์ เฉพาะของโครงการผ่าน กระบวนการทำงานที่เป็นเอกภาพโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับงานต่างๆ และการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารโครงการต้องนิยามวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนทั้งในเรื่องขอบเขตของงาน ตารางเวลาที่ต้องทำให้แล้วเสร็จ และต้นทุนที่ต้องใช้ทั้งหมด ความรับผิดชอบของผู้จัดโครงการคือ การทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผลสำเร็จและผลลัพธ์ของงานเสร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ให้ และตรงตามเวลา รวมทั้งเป็นที่พอใจของลูกค้า (อ้างใน จีรบุญย์ ทัศนบรรจง ,2545:59-64)

การบริหารโครงการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (Martin & Tate, 2001: 15)

ขั้นตอนที่ 1 การริเริ่มโครงการ ซึ่งเริ่มขึ้นภายหลังจากที่ได้เลือกโครงการที่จะดำเนินการ แล้ว วัตถุประสงค์ของการริเริ่มโครงการ ก็เพื่อกำหนดทิศทางให้คณะผู้ปฏิบัติงานว่าควรจะ ปฏิบัติงานให้สำเร็จในเรื่องใด และมีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค ผลผลิตของขั้นตอนนี้คือ การจัดทำ เอกสารข้อตกลง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน ซึ่งจะต้องกำหนดแผนให้ได้ว่า จะปฏิบัติงานนี้ให้บรรลุผลได้ อย่างไรและเมื่อไหร่ การวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากสำหรับการบริหารโครงการ เนื่องจาก

ต้องกำหนดผู้ปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ และวิธีการที่ต้องปฏิบัติ หากวางแผนไว้ล่วงหน้าและทุกคนเข้าใจโครงการ โครงการจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ผลผลิตของขั้นตอนการวางแผน คือ การจัดทำเอกสารแผนโครงการ ซึ่งกำหนดว่าจะทำโครงการนี้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน หลังจากที่มีแผนโครงการได้รับการรับรองแล้วก็นำไปสู่การปฏิบัติในระหว่างนั้นขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการ ต้องแน่ใจว่างานดำเนินไปในแนวทางที่วางไว้มีการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 การปิดโครงการ ในขั้นตอนนี้จะมีการประเมินผลความพึงพอใจของโครงการ ผลผลิตของขั้นตอนนี้ คือ รายงานปิดโครงการ

ในช่วงแรกของวงจรชีวิตของโครงการจะเกี่ยวข้องกับการจำแนกความต้องการ ปัญหาหรือโอกาส และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างพึงพอใจทีมงานหรือองค์กรต้นสังกัด ทำหน้าที่ในการจำแนกปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน

ในช่วงที่สองของวงจรชีวิตโครงการ คือ การพัฒนาข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของลูกค้าหรือประชาชน ในขั้นตอนนี้ผลลัพธ์จะปรากฏในข้อเสนอต่อลูกค้าโดยปัจเจกบุคคลหรือผู้รับเหมาหรือทีมงาน

ในช่วงที่สามของวงจรชีวิตโครงการ เป็นขั้นตอนในการดำเนินโครงการผลลัพธ์ที่ต้องการคือการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความพอใจลูกค้าด้วยผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ ภายในวงเงินงบประมาณและตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

ในช่วงสุดท้ายของวงจรชีวิตโครงการคือการยกเลิกโครงการ (Terminating the Project) ซึ่งรวมถึงการประเมินผลการบริหารโครงการ เพื่อผลในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในอนาคต ถ้าหากจะต้องดำเนินโครงการในทำนองเดียวกันอีก

ประโยชน์สูงสุดของการบริหารโครงการ คือ การสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า นั่นคือ สถานะที่โทรทัศน์ การทำให้การผลิตละครโทรทัศน์เสร็จสมบูรณ์ภายในขอบเขต และคุณภาพที่ต้องการ และตรงตามเวลาภายในวงเงินงบประมาณจะก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์

3. **เงิน (Money)** ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การดำเนินการผลิตละครโทรทัศน์สามารถเกิดขึ้นได้ การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายขององค์กรจะต้องใช้เงิน เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของกระบวนการทำงาน การใช้งบประมาณต้องสอดคล้อง และเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา

เป็นสิ่งที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึง รวมถึงต้องมีการสรุปค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินงานเมื่อมีการส่งงานแล้วเพื่อประเมินผลงานและความคุ้มค่า

4. **วัสดุอุปกรณ์** (Materials) เป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญในการผลิตงานละครโทรทัศน์ เป็นหัวใจของการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์กล้อง อุปกรณ์ไฟ อุปกรณ์เสียง เครื่องตัดต่อ รวมถึงบทละครโทรทัศน์ที่ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงในการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิต เพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ ด้วยความสำคัญของวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวมาอาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีบุคลากรทำงานที่ดี มีเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆที่ดี สามารถตอบสนองการทำงานได้ ก็จะส่งผลให้การผลิตงานละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆมีคุณภาพด้วยเช่นกัน

- **ปัจจัยกระบวนการ** (Process) ทำการศึกษา การจัดการกระบวนการต่างๆในทุกปัจจัยอย่างมีระบบ ในส่วนขั้นตอนการผลิตก็มีการผลิตงานละครโทรทัศน์อย่างมีขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมบทละครโทรทัศน์เพื่อเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด โดยมีผู้กำกับการแสดงเป็นหัวหน้าในการทำงานในทุกขั้นตอน การจัดตารางการถ่ายทำในแต่ละวัน การถ่ายทำที่ต้องมีนักแสดงมาเป็นหลักในการทำงาน การตัดต่อ การทำเสียง จนถึงขั้นตรวจสอบคุณภาพเทปก่อนนำออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ต่อไป

- **ปัจจัยผลผลิต** (Output) ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลผลิตที่เกิดจากนำปัจจัยนำเข้ามาผ่านกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ออกมาเป็นผลผลิต กล่าวคือ เมื่อมีการผลิตงานละครโทรทัศน์โดยมีบทละครโทรทัศน์ที่ดี ใช้ทีมงานผลิตในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้กำกับการแสดง, ผู้จัดการกองถ่าย, นักแสดง, เจ้าหน้าที่ตัดต่อภาพ, ผู้จัดแสง เป็นต้น มาทำงานร่วมกันโดยมีการกำหนดกระบวนการการผลิตงาน ตั้งแต่การมีการวางกำหนดการถ่ายทำที่จัดทำจากผู้ช่วยผู้กำกับ, การจัดทำงบประมาณที่ใช้ในการถ่ายทำ และการทำบัญชีเบิกจ่ายเงินที่ทำขึ้นจากธุรกิจกองถ่าย และผู้จัดการกองถ่ายที่ทำงานร่วมกันเป็นระบบ, การถ่ายทำ การจัดแสง ที่มีการจัดหาอุปกรณ์การถ่ายทำโดยทีมกล้อง และทีมไฟ ดังนั้นในส่วนของการถ่ายทำจะนำทุกกระบวนการในการเตรียมการถ่ายทั้งหมดมาสานต่อที่ขั้นตอนนี้ หรือแม้แต่ในขั้นตอนหลังการผลิตที่มีการตัดต่องานละครจากผู้ตัดต่อ แล้วทำให้งานจากส่วนตัดต่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ด้วยการทำเสียงต่างๆ ใส่ดนตรีประกอบ และเสียงประกอบ จนสุดท้ายนำเทปที่สมบูรณ์ที่ถือว่าเป็นงานผลผลิตต้นฉบับที่ได้ไปแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ให้ผู้ชมได้รับชมต่อไป

-ปัจจัยผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ทำการศึกษา ผลที่เกิดขึ้นจากการผลิตละครโทรทัศน์ โดยมองที่คุณภาพของรายการละครโทรทัศน์ แล้วนำมาวิเคราะห์กับความนิยมของผู้ชม (rating) นั่นคือ เมื่อละครที่เราผลิตละครโทรทัศน์โดยผ่านกระบวนการผลิตดังที่กล่าวมาแล้ว การที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ของงานละครโทรทัศน์ เราจะกระทำได้ด้วยการมองภาพรวมของละครใน ส่วนของควมมีคุณภาพของงาน ซึ่งจะดูได้ตั้งแต่บทละครโทรทัศน์ว่าเป็นบทที่ดีเพียงพอหรือไม่ ตัวยกมีความเกี่ยวเนื่อง ลื่นไหล มีเหตุมีผลแก่กัน สนุกสนาน น่าติดตามหรือกล่าวรวมคือบทที่มี คุณค่านั้นเอง แล้วการกำกับการแสดงที่เฉียบคม สามารถถ่ายทอดบทละครออกมาเป็นภาพโดย นำมาเล่าผ่านนักแสดงที่เหมาะสมเข้ามาสวมบทบาทตามที่บทละครต้องการ นำพาให้งานละครที่ ผลิตออกมานั้นเป็นงานละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ จากนั้นก็นำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลแสดงความ นิยมของละครโทรทัศน์ (rating) ที่มีกลุ่มผู้จัดทำขึ้นภายใต้ความน่าเชื่อถือและเป็นสิ่งที่ยอมรับกัน ในวงการละครโทรทัศน์ อีกทั้งการมีผลกำไรในเชิงธุรกิจที่ดีตอบแทนกลับมาสู่หน่วยงาน หรือ องค์กรผู้ผลิต และมีสิ่งสำคัญคือ เรื่องของการได้รับความเชื่อถือ การได้รับการยอมรับจากการ ประกวด เป็นละครโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัลจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และ/หรือ นักวิจารณ์ และ/หรือ ความนิยมจากประชาชนทั่วไป

2. การประกันคุณภาพถูกนำมาใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน หรือ องค์กรผลิตละครโทรทัศน์ไทยเพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ โดยมี การพัฒนาดัชนีชี้วัด และเกณฑ์บ่งชี้ของบทละครโทรทัศน์ ผู้กำกับการแสดงและ นักแสดงควบคู่ไปด้วย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพมาใช้ เพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้นใน เรื่องของการกำหนดมาตรฐาน เพราะการประกันคุณภาพนั้น เป็นการวางแผนและควบคุมการ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ระบุไว้ และผู้ผลิตจะต้องมีความเข้าใจกับข้อตกลง เบื้องต้นนั้น การประกันคุณภาพจึงเป็นการสร้างความมั่นใจในสินค้าบริการ รวมทั้งความสำเร็จ ของธุรกิจในอนาคตซึ่ง Sinha (1985: 17 อ้างใน ชัยพร ตั้งพลสินธนา, 2545:22) ได้ให้คำนิยาม เอาไว้

และอาจจะกล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพเป็นปฏิบัติการทั้งหมดที่ได้รับการวางแผน เตรียมและจัดทำอย่างเป็นระบบที่จำเป็นต่อการเอื้ออำนวย ให้ผู้ผลิตมีความเชื่อมั่นว่าผลผลิตหรือ บริการของตนจะสามารถตอบสนองต่อข้อกำหนดคุณภาพที่ระบุไว้

การประกันคุณภาพ สามารถกำหนดโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ประเมินสินค้าหรือบริการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
2. ประเมินองค์กรที่จัดหาบริการ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรในการผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน

ชัยพร ตั้งพลสินธนา ,2545:22 อ้างใน ดำรง ทวีแสงสกุลไทย (2548:13) กล่าวว่า การประกันคุณภาพสามารถแบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. ประกันคุณภาพเฉพาะสินค้า (Product Quality Assurance) หมายถึง การประกันคุณภาพที่เน้นเฉพาะผลผลิตที่ได้ เป็นผลลัพธ์สุดท้าย
2. ประกันคุณภาพกระบวนการ (Process Quality Assurance) เน้นคุณภาพของกระบวนการเป็นหลัก โดยพิจารณาปัจจัย 4 อย่าง ได้แก่ บุคคลากร (Man) เครื่องมือ (Machine) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วิธีการ (Method) ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัย ต้องสอดคล้องกันและก่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์จริง
3. ระบบประกันคุณภาพ (Quality System Assurance) เน้นการพัฒนาคุณภาพของระบบ องค์กรมีการประกันคุณภาพทั้งระบบทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต

ในส่วนของงานวิจัยการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานละครโทรทัศน์นี้ จัดได้ว่าเป็นการพัฒนามาตรฐาน เพื่อใช้ในการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานขององค์กร หรือหน่วยงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ซึ่ง ประทักษ์ ประทีปเสน, ดร.(2543) กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ ในประเด็นต่อไปนี้

- ทุกคนในหน่วยงานทำตามวิธีที่ตกลงกันไว้แต่ต้น นั่นก็คือ ก่อนการถ่ายทำทุกครั้ง จะต้องมีการประชุมก่อนเพื่อการเตรียมการ และสร้างความเข้าใจในการทำงาน เพื่อในวันที่ถ่ายทำทุกฝ่ายจะสามารถทำงานตามที่ได้มีการตกลงกันไว้แล้ว เป็นการช่วยให้การทำงานถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น ส่งผลให้การทำงานนั้นมีคุณภาพ และมาตรฐาน
- ระบบการประกันคุณภาพ ถือว่าผลผลิตทุกชิ้นต้องมีคุณภาพถึงระดับที่กำหนดไว้ในกรอบและข้อกำหนด หมายถึงงานละครที่ผลิตออกมานั้นต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานของงานผลิตละครโทรทัศน์ซึ่งได้มีการตกลง กันไว้ในทางวาจา และเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะหากผู้ผลิตละคร ทำงานผลิตออกมาไม่เป็นไปตามข้อตกลง นั่นคือไม่มีคุณภาพตามที่ตกลงกันไว้ในข้อการส่งมอบงาน ก็ต้องมีการแก้ไขจนกว่าผู้ว่าจ้างจะพอใจ หรือหากร้ายแรงก็อาจมีการเรียก

ปรับค่าเสียหายตามข้อตกลงที่ทำกันเอาไว้ตามสัญญาที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร ตกลงกันได้ ในการส่งมอบงาน

- ทุกคนในองค์กรทราบอย่างชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบเรื่องอะไร นั่นคือทุกคนในที่ทีมงาน ผลิตต้องรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในกระบวนการการผลิตละครโทรทัศน์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

- มีระบบใช้สำหรับตรวจสอบ และประเมินการปฏิบัติงานของคนในองค์กรอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร ในลักษณะการวัดผลคะแนนออกมาเป็นค่าคะแนน แล้วเปรียบเทียบเป็น ความหมายขอบเขตการปฏิบัติงานได้ เพื่อความเที่ยงตรงของการวัดผล และที่ทีมงานผลิตละครโทรทัศน์จะได้นำผลการประเมินการทำงานไปปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป

ดังนั้น มาตรฐานองค์กรหรือหน่วยงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ที่จัดทำขึ้น จึงต้องมีการ ประกันคุณภาพของการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นให้บุคลากรทุกคนทราบใน เรื่องของรูปแบบและวิธีการ บุคลากรผู้รับผิดชอบงาน ระบบการตรวจสอบและประเมินผลงาน รวมทั้งคุณภาพของการผลิตที่กำหนด กล่าวได้ว่าการประกันคุณภาพขององค์กรหรือหน่วยงาน ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ตามการวิจัยนี้ ระบบประกันคุณภาพที่ครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

การวิจัยครั้งนี้ได้นำ แนวคิดเรื่องผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) มาช่วยใน วิเคราะห์เพื่อจะได้พบว่ามีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใดบ้างที่มีผลต่อการกำหนดมาตรฐานละคร โทรทัศน์ไทย

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นยุทธวิธีที่นำไปสู่การวิเคราะห์ทางสังคม และงานด้าน การมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะเป็นความพยายามที่จะตอบคำถามต่าง ๆ เช่น ใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากละครโทรทัศน์ อะไรคือผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากละครโทรทัศน์ ความแตกต่างใน อำนาจที่ทำให้มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานผลิตละครโทรทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวอย่าง เป็นระบบจะทำให้สามารถระบุกลุ่มที่เกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ของกลุ่มกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งหาก ละเลยไม่นำมาพิจารณา ร่วมในการบริหารจัดการ อาจส่งผลในทางลบต่อรายการละครโทรทัศน์ได้ และในทางกลับกันหากนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณา จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่รายการ ละครโทรทัศน์

ผู้มีส่วนได้เสียอาจเป็นปัจเจกบุคคล, กลุ่ม, องค์กร, สถาบัน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ หรือเสียผลประโยชน์จากการมีรายการละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังมีความหมายครอบคลุมถึงผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจด้วย อาทิเช่น สถาบันการศึกษา เป็นต้น

ความจำเป็นในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นสิ่งแรกที่ต้องดำเนินการในกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อความสำเร็จของรายการละครโทรทัศน์ โดยจัดตั้งกลุ่มที่ต้องทำงานด้วย วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ได้ประเมินสถานะแวดล้อมทางสังคมที่ละครโทรทัศน์ต้องดำเนินการ

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางรายการละครโทรทัศน์มุ่งที่จะตอบคำถามต่อไปนี้

- บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่คิดว่าควรเป็นเพื่อให้ละครโทรทัศน์สำเร็จคืออะไร
- ข้อสมมติฐาน (assumption) เกี่ยวกับบทบาทนั้นเป็นจริงหรือไม่
- อะไรคือความคาดหวังที่จะได้จากการสนองตอบทางบวก
- หากไม่ได้รับการตอบสนอง จะมีผลกระทบต่อรายการละครโทรทัศน์อย่างไรบ้าง
- ควรทำอย่างไรเพื่อกระตุ้นให้ผู้เสียประโยชน์จากรายการละครโทรทัศน์สนับสนุน
- การตอบสนองในทางลบต่อละครโทรทัศน์ที่คาดว่าจะเป็นคืออะไร
- ผลกระทบของการสนองตอบในทางลบที่มีต่อละครโทรทัศน์คืออะไร
- ควรทำอย่างไรเพื่อให้การสนองตอบในทางลบต่อละครโทรทัศน์เบาบางลง

โดยทั่วไปแล้วการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ดำเนินการในลักษณะต่อไปนี้

- มีการระบุและให้คำนิยามคุณลักษณะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากรายการละครโทรทัศน์แสดงถึงหรือเน้นผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามที่ระบุในวัตถุประสงค์ ระบุความขัดแย้งในผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อช่วยในการจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานผลิตรายการละครโทรทัศน์
- ระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียความเป็นเจ้าของและความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งอาจทำให้มีพันธมิตร (coalition) สนับสนุน
- ประเมินศักยภาพของบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในการเข้าร่วม
- ประเมินชนิดของการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในขั้นตอนที่ต่อเนื่องในวงจรของรายการละครโทรทัศน์ เช่น การให้ข้อมูล (การบอกกล่าว) การปรึกษาหารือ การเป็นหุ้นส่วน ซึ่งมีแบบจำลอง (model) ที่แตกต่างกันไป

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากรายการละครโทรทัศน์

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการวางแผน บริหาร และติดตามเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจัดทำงานกระบวนการมีส่วนร่วม เครื่องมือนี้จะทำให้ทีมงานได้เข้าใจบริบทของรายการละครโทรทัศน์ การวิเคราะห์คุณลักษณะของประชาชนผู้ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับประโยชน์ หรือผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของรายการละครโทรทัศน์ จะทำให้สามารถวางแผนยุทธศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้

ประโยชน์จากข้อมูลพื้นฐานการมีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาได้ ดังนี้

- สามารถใช้ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีจำนวนมากมากำหนดมาตรฐานรายการละครโทรทัศน์ตั้งแต่ตอนต้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีแนวโน้มที่พวกเขาจะให้การสนับสนุนเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยในการปรับปรุงคุณภาพของงานละครโทรทัศน์อีกด้วย
- การได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีจำนวนมากจะช่วยให้ได้องค์ประกอบในการผลิตละครมาสับสนุนงานผลิตมากขึ้น ซึ่งจะทำให้รายการละครโทรทัศน์มีแนวทางที่จะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- การสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียบ่อยๆ ตั้งแต่ตอนต้นของการจัดทำรายการละครโทรทัศน์ จะช่วยให้มั่นใจได้ถึงความสำเร็จในรายการละครโทรทัศน์และผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้รับ ซึ่งหมายถึงว่าเขาสามารถสนับสนุนงานละครอย่างเต็มที่เมื่อทางผู้ผลิตต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น
- การนำข้อมูลความนิยมชมชอบของประชาชนต่อรายการละครโทรทัศน์มาทำเป็นแผนปฏิบัติการในทางบวก จะช่วยให้ละครโทรทัศน์ได้รับการสนับสนุนมากยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้สามารถจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางรายการละครโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มผู้ได้รับผลจากรายการละครโทรทัศน์โดยตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของรายการละครโทรทัศน์ไม่ว่าจะเป็นผลทางบวกหรือผลประโยชน์ (Beneficiaries) หรือผลทางลบ หรือเสียผลประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย

1. องค์กรหรือหน่วยงานที่ประกอบกิจการด้านรายการละครโทรทัศน์ นักปฏิบัติการวิชาชีพด้านละครโทรทัศน์ (Professionals)

หมายถึง หน่วยงานหรือ องค์กรที่ผลิตละครโทรทัศน์ กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถทางการผลิตงานละครโทรทัศน์ รวมถึงกลุ่มบุคคลที่ทำงานสายอาชีพการผลิตละครโดยตรง

การมีส่วนได้ส่วนเสีย : งานละครโทรทัศน์ที่ได้ผลิตออกมานั้น งานที่มีคุณภาพที่ดีย่อมเป็นผลในทางบวกต่อผู้ผลิต เมื่อละครประสบความสำเร็จ ความเชื่อถือ ความไว้วางใจจาก

ผู้ชม และผู้ว่าจ้างผลิตย่อมส่งผลกระทบต่องานลำดับต่อไปของผู้ผลิตในอนาคต ในทางตรงกันข้ามหากงานผลิตไม่มีคุณภาพ ก็จะถูกตำหนิจากสังคม และลดความไว้วางใจจากผู้ว่าจ้างผลิตลงไปได้ นั่นหมายถึงการลดการว่าจ้างผลิต หรือไม่มีการว่าจ้างงานต่อไป

2. สถานีโทรทัศน์ (Ownership Control)

หมายถึง สถานีโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกอากาศรายการละครโทรทัศน์ ซึ่งมีกลุ่มผู้บริหารงานสถานีโทรทัศน์ที่มีอำนาจในการสั่งการอนุมัติ ว่าจ้างเกี่ยวกับการให้กลุ่มผู้ผลิตทำการผลิตละครโทรทัศน์

การมีส่วนได้ส่วนเสีย : งานละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ หรือไม่มีคุณภาพนั้น จะส่งผลกระทบต่อตัวสถานีโทรทัศน์อย่างมาก เนื่องจากเป็นปลายทางที่นำละครโทรทัศน์ออกอากาศสู่สาธารณชน เมื่อละครดีทางสถานีโทรทัศน์ก็ได้รับการยอมรับจากผู้ชม แต่ถ้าละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศไม่ดี ก็จะถูกตำหนิได้ และยังเป็น การลดความเชื่อมั่นของผู้ชมต่อตัวสถานีโทรทัศน์อีกด้วย นอกจากนี้การที่ละครดีหรือไม่ดีนั้น ส่งผลต่อ Rating ของความนิยมของผู้ชม และนำไปสู่ระบบของธุรกิจ นั่นคือ การไว้วางใจ ความมั่นใจจากผู้อุปถัมภ์รายการที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จะโฆษณาในรายการละครโทรทัศน์นั้นๆ

3. ผู้อุปถัมภ์รายการ หรือ ผู้โฆษณา (Sponsor)

หมายถึง ผู้มีอำนาจในการวางแผนการโฆษณา เลือกใช้สื่อโฆษณา โดยนำ ผลิตภัณฑ์หรือ บริการมาโฆษณาในช่วงเวลาที่ละครโทรทัศน์ออกอากาศเพื่อมุ่งหวังการประชาสัมพันธ์ หรือยอดจำหน่ายสินค้า หรือบริการนั้นๆ

การมีส่วนได้ส่วนเสีย : เมื่อละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศนั้นมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและพอใจของผู้ชม ก็จะไปสัมพันธ์ตามกับความสำเร็จในการโฆษณาสินค้า หรือบริการในรายการละครนั้นๆ ในส่วนของความนิยมในละครแล้วนำไปสู่ความนิยมในตัวสินค้าหรือบริการในทางตรงกันข้ามถ้าละครเรื่องนั้นๆ ไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ชม ความนิยมของละครย่อมลดลง การเข้าถึงผู้ชมของโฆษณาย่อมน้อยลงเช่นกัน และในบางครั้งยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสินค้า หรือบริการด้วย

4. ผู้ชมรายการละครโทรทัศน์ (Audiences)

หมายถึง กลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์ทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย เป็นลักษณะผู้ชมละครโทรทัศน์ที่นิยมการชมละครเป็นประจำ มีพฤติกรรมชมละครอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนได้ส่วนเสีย : ผู้ชมละครโทรทัศน์กลุ่มนี้จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากเนื้อหาของละครโทรทัศน์นั้นมีผลต่อผู้ชม ดังที่กล่าวมาในบทนำมาแล้ว หากละครละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศมีคุณภาพผู้ชมก็จะได้รับชมงานละครที่ได้บรรจรสในการชม นอกจากนี้ยังเสริมสร้างพัฒนาความคิด การดำเนินชีวิต ช่วยเยียวยาสังคมและสามารถยกระดับจิตใจของผู้ชมได้เป็นอย่างดี หากละคร โทรทัศน์ที่ผู้ชมชมไม่มีคุณภาพก็จะส่งผลให้ผู้ชมได้รับชมงานที่ไม่สมบูรณ์ เกิดรู้สึกผิดหวัง หมดความเชื่อมั่นต่อตัวสถานีโทรทัศน์ช่องที่แพร่ภาพออกอากาศละครเรื่องนั้นๆ แล้วยังส่งผลกระทบต่อไปถึงผู้ผลิตงานละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆ ที่จะถูกการปฏิเสธ หรือลดความนิยมในงานต่อไป

5. ผู้ควบคุมกฎระเบียบ (Regulator)

หมายถึง ผู้มีอำนาจในการควบคุมคุณภาพงานละครโทรทัศน์ให้มีความถูกต้องตามกฎระเบียบแบบแผนที่ระบุไว้ซึ่งระเบียบการเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

การมีส่วนได้ส่วนเสีย : การผลิตงานละครโทรทัศน์ที่ไม่ดีไม่ได้คุณภาพนั้น จะทำให้ผู้ควบคุมระเบียบต้องทำการตรวจงานละคร ก่อนที่จะนำออกอากาศอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้ชมได้รับงานที่ถูกต้อง มีคุณภาพ ให้เป็นไปตามกฎและระเบียบของคณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ที่ได้ระบุไว้ หากเจ้าหน้าที่ควบคุมระเบียบซึ่งอยู่ในฐานะผู้ตรวจสอบปล่อยปะละเลย ขาดจรรยาบรรณของความรับผิดชอบต่อผู้ชมละครโทรทัศน์อนุญาตให้มีการออกอากาศงานละครโทรทัศน์ที่ไม่มีคุณภาพเผยแพร่ก็就会被ดำเนินจากสังคมได้เช่นกัน

จะเห็นได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับงานละครโทรทัศน์ ในกลุ่มต่างๆ จะมีส่วนได้ประโยชน์ และเสียประโยชน์แตกต่างกันไป การสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนของเขาเป็นอิทธิพลที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของละครโทรทัศน์ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานของงานละครโทรทัศน์จึงต้องคำนึงถึงกลุ่มต่างๆอย่างละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมการคุณภาพการจัดทำมาตรฐานมากที่สุด

จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิตละครโทรทัศน์ไทย

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน คุณภาพและการประกันคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพให้กับผลงานการผลิตละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งในการสร้างมาตรฐานในครั้งนี้จะพิจารณาในด้านปัจจัยนำเข้า(inputs) ได้แก่ บุคลากร การบริหาร เงิน วัสดุอุปกรณ์ ในด้านกระบวนการผลิต (process) ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการผลิต (pre-production)

ขั้นตอนการถ่ายทำ (production) และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (post-production) ไปสู่ด้านผลผลิต (output) คือเทคโนโลยีสารสนเทศ และผลสัมฤทธิ์ (outcome) ที่หมายถึงคะแนนค่าความนิยม ผลกำไรเชิงธุรกิจ และรางวัลต่างๆ

ส่วนของทฤษฎีระบบ (Systems theory) นั้น ได้นำมาเป็นกรอบเพื่อพัฒนาคุณภาพ เพราะการพัฒนาเพื่อสร้างมาตรฐานละครโทรทัศน์เพื่อการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศที่เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยการสร้างมาตรฐานในองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ ปัจจัยผลผลิต และปัจจัยผลสัมฤทธิ์

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานการสร้างการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพของการผลิตรายการประเภทละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยนำมาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดดัชนีชี้วัด และเกณฑ์ในด้านของปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการผลิตละครโทรทัศน์ทั้งหมด

ในแนวคิดด้านการบริหารโครงการนั้นผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดดัชนีชี้วัด และเกณฑ์ในด้านปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารจัดการ

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้วิจัยนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้หรือเสียผลประโยชน์ในการผลิตละครโทรทัศน์

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้เสนอมาทิ้งหมดดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถใช้เป็นกรอบความคิดในการศึกษาเรื่อง “การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิตละครโทรทัศน์ไทย”

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ได้นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยนี้